

Theaterschap eist Vakmanschap

Grolsch
bier

Vakmanschap is meesterschap

11 juni, Amsterdam, Tropenmuseum (Lichthal), 15.00 uur
13 juni, Utrecht, 't Hoogt, 20.30 uur
14 juni, Den Haag, Gemeentemuseum, 20.15 uur

Baghdadi Maqam-ensemble Takht-ensemble

Klassieke muziek uit Iraq

11 juni, Laren, Singer Concertzaal, 14.30 uur
11 juni, Amsterdam, Tropeninstituut (Grote Aula),
20.15 uur
12 juni, Utrecht, 't Hoogt, 20.30 uur
13 juni, Rotterdam, De Lantaren, 20.30 uur
14 juni, Den Haag, Gemeentemuseum, 17.00 uur

Munir Bashir

Improvisaties in de Bagdad luit-traditie, Iraq

11 juni, Rotterdam, De Lantaren, 20.30 uur
12 juni, Amsterdam, Tropenmuseum (Lichthal), 20.15 uur

Rifi-ensemble

Volksmuziek en volksdans, Iraq

13 juni, Den Haag, Gemeentemuseum, 20.15 uur
14 juni, Amsterdam, Soeterijn, 20.15 uur
15 juni, Utrecht, 't Hoogt, 20.30 uur
16 juni, Rotterdam, De Lantaren, 20.30 uur

Cairo Takht-ensemble

Klassieke muziek o.l.v. Achmed Shafiq Abu Oaf, Egypte

18 juni, Den Haag, Gemeentemuseum, 14.30 uur
19 juni, Amsterdam, Tropeninstituut (Grote Aula),
20.15 uur
20 juni, Enschede, Twentse Schouwburg, 20.15 uur

Wasla-ensemble

Klassieke muziek o.l.v. Achmed Shafiq Abu Oaf, Egypte

20 juni, Amsterdam, Tropenmuseum (Lichthal), 20.15 uur
21 juni, Scheveningen, Circustheater, 20.15 uur
22 juni, Maastricht, Dominicaner Kerk, 20.30 uur

Huwelijksceremonie
Aleppo, Syrië

Muziek uit de Arabische wereld

De klassieke Arabische muziektraditie ontstond, naar men algemeen aanneemt, in de 7e/8e eeuw na Christus aan de vorstenhoven van de khalifen van Damascus (Omayyaden-periode) en bereikte haar grootste bloei in Bagdad in de 9e/10e eeuw (Abbassiden-periode) en in Caïro gedurende de dynastie der Fatimiden in de 11e eeuw.

Arabische kunstmuziek is het produkt van een langdurig proces van cultuurversmelting. Overal waar de Arabische veroveraars de Islam brachten, werd de lokale cultuur in meerdere of mindere mate geassimileerd en verwerkt. Belangrijke invloeden hierbij waren de Perzische cultuur, de Syrische, de Byzantijnse, en de eigen specifiek Arabische traditie uit de pre-islamitische tijd: de zang, dans en dichtkunst van de **qainas**, wier traditie enigszins te vergelijken is met die van de geishas in Japan. Grote filosofen uit de Gouden Eeuwen van de Islam, met name Al Farabi, hebben de nieuwe geaccultureerde muziek geanalyseerd en beschreven in het licht van de Griekse theorieën van o.a. Pythagoras en Plato.

Een belangrijk versmeltingsproces vond plaats in Spanje, waar de Andalusische muziektraditie ontstond aan de Arabische vorstenhoven in het zuiden, vandaar de benaming 'Andalusisch'. Na de val van Granada in 1492 werd deze traditie door de vluchtende Arabieren ingeplant in Noord-Afrika. De **Stil Andalusí** is daar heden ten dage nog springlevend.

In het algemeen kan men spreken van een **Oostelijke** en een **Westelijke** traditie, met uiteraard tal van regionale, lokale varianten.

In de muziek van het oosten spelen Irak, Syrië en Egypte een hoofdrol. In de westelijke klassieke traditie treden Marokko en Tunesië het meest actief op de voorgrond. Beide tradities hebben elkaar wederzijds beïnvloed: de luchtige, lichtvoetige Stil Andalusí kinkt ook door in de muziek van Damascus en Caïro, en de klassieke improvisatie, de **Taqsim**, typerend voor het oosten, is in Noord-Afrika geïncorporeerd in de Andalusische muzieksuite. Basis voor de Arabische kunstmuziek vormt het zogenoemde **maqam**-systeem — het melodisch gebruik van een toonladder (**sellim**) die onderverdeeld is in groepjes van drie tot vijf tonen, volgens vaste regels die sinds eeuwen via mondelinge overlevering gecodeerd zijn. Iedere maqam heeft een eigen '**tariqat el amal fil maqam**', letterlijk, een methode, een weg om de melodie van de maqam tot uiting te brengen.

Binnen een compositie of improvisatie kunnen verschillende maqamat (pl. v. maqam) met elkaar gecombineerd worden — vaak zijn dat maqamat met dezelfde grond-

toon, samen een maqam-familie vormend. Het combineren zou men 'moduleren' kunnen noemen en de mate van beheersing van de 'modulatie'-techniek is een graadmeter voor de artistieke kwaliteit van een klassiek kunstenaar. De **Volksmuziek** van de Arabische wereld kent een veel grotere diversiteit dan de klassieke muziek vanwege het grote aantal etnische groeperingen met ieder een eigen muzikale expressie. De muziek 'van het land' (**Rifi**) is dan ook een hoofdstuk apart en een overzicht ervan zal hier in dit kort bestek achterwege moeten blijven.

Jan Laurens Hartong

Maqam-ensemble, Irak